

Nr 307.

Av herr **Sjödahl**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne reglering för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m.

Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 271 ha övningslärarna vid folk- och småskoleseminarierna placerats en lönegrad högre än motsvarande lärare vid de allmänna läroverken. En sådan högre placering har skolöverstyrelsen funnit obetingat rättvis. Även de läroverkslönesakkunniga ha bestämt uttalat, att dessa lärare böra ha en högre placering än närmast motsvarande lärare vid de allmänna läroverken. Orsaken ligger i öppen dag. Dessa lärare skola ej blott undervisa i sina respektive övningsämnen utan därtill utbilda på bästa sätt blivande lärare i teckning, musik och gymnastik, så att dessa sedermera skola kunna bedriva en framgångsrik undervisning i dessa ämnen. Det är därför av vikt att knyta en elit av övningslärare vid seminarierna. Hur undervisningen i dessa ämnen vid landets små- och folkskolor kommer att bedrivas är i hög grad beroende av den uppsättning lärare, som seminarierna kunna anställa. Detta beror väsentligt av löneställningen. Flertalet seminarier ligga i landsortsstäder, som inte i och för sig kunna utöva någon större dragningskraft på de skickligaste lärarna. Möjligheter till biförtjänster av olika slag äro vida större i de stora städerna, där blott få seminarier äro förlagda. Av denna anledning synes det, som om en löneställning, vilken med två lönegrader överstiger den lärarna vid de allmänna läroverken tillerkännes, vore den erforderliga. Seminariernas övningslärare i teckning, musik och gymnastik med lek och idrott borde därför placeras uti 22 lönegraden.

För att erhålla goda krafter till dessa tjänster är det givetvis också av betydelse, att de kunna i så stor utsträckning som möjligt besättas med ordinarie innehavare. Som en allmän regel ha de sakkunniga föreslagit, att ordinarie befattningar i övningsämne icke inrättas, med mindre undervisningen efter fullt genomförd organisation omfattar 15 timmar i veckan. Denna bestämmelse komme att vid småskoleseminarierna försvåra inrättandet av ordinarie befattningar. Med hänsyn till vikten att erhålla skickliga lärare i ämnen, där det gäller att utbilda eleverna till att själva bestrida undervisning uti ämnena, vore det därför lämpligt föreskriva såsom regel, att ordinarie befattning vid småskoleseminarierna uti teckning, musik och gymnastik med lek och idrott måtte kunna inrättas, när undervisningen efter fullt genomförd organisation komme att omfatta minst 12 timmar i veckan.

Beträffande lärarna i manlig slöjd kunna anföras liknande synpunkter, som ovan framförts beträffande övriga övningslärare. Även dessa skola

utbilda lärare i slöjd vid folkskolorna. Läroverkslönesakkunniga ha föreslagit 18 lönegraden för lärare i såväl manlig som kvinnlig slöjd. Det torde dock kunna sägas, att de manliga lärarnas utbildning är mera omfattande än de kvinnligas. De förra skola utbilda sig för undervisning i såväl trä-, metall- som pappslöjd. Därjämte kommer tydligen undervisningen i materiell slöjd, som innebär tillverkning av undervisningsmateriel för fysik, kemi, matematik, geometri o. s. v., att läggas på de manliga lärarna. Enligt inhämtade uppgifter från sju manliga slöjdlärare ha vidare ej mindre än tre lärare folkskollärareexamen och en lärare teckningslärareexamen. Tendensen är att vid folkskoleseminarierna söka fästa slöjdlärare, som utom en omfattande utbildning för slöjdlärareyrket även ha en pedagogisk utbildning. Skolöverstyrelsen har vid upprepade tillfällen föreslagit, att de manliga slöjdlärarna borde placeras i 20 lönegraden. Med hänsyn till de faktiska kraven på deras utbildning äro de fullt berättigade till denna placering.

Departementschefen har i sin hemställan till riksdagen begärt i anslag för arvoden till seminariebibliotekarier och till biträden vid rektorsexpeditioner för vart halvår 4,000 och 2,850 kronor. Detta anslag fördelas sedermera av skolöverstyrelsen bland de olika seminarierna. Härvid är dock att märka att på dessa arvoden utgår under första hälften av budgetåret dyrtidstillägg efter 29 % och under senare hälften dyrtidstillägg efter 11 %, såvida nu gällande dyrtidstillägg bli oförändrade. Detta måste innebära en icke obetydlig reducering av nu utgående arvoden. Då detta knappast kan ha avsetts, vore en uppräknig av anslagen för dessa ändamål erforderlig, så att arvodena med dyrtidstillägg efter de reglerade verkens skala kunna förbli oförändrade.

Detsamma är förhållandet med de arvoden, som enligt § 28 punkt 1 d) i det föreslagna avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsen skola utgå till vissa lärare vid provårsläroverken. Dessa äro föreslagna till samma belopp som de närvarande, nämligen 300 kronor. Men på dessa utgå nu dyrtidstillägg efter 29 %, efter nyregleringens ikraftträdande komma de tydligen att utgå efter 11 %. En förhöjning av dessa arvoden till 350 kronor åstadkommer att de bliva reellt oförändrade. Något annat torde icke ha avsetts.

Uti propositionen ha föreslagits nya kompetensbestämmelser för en del av småskoleseminariernas personal. Förmodligen av detta skäl har departementschefen uttalat, att den nya löneregleringen för småskoleseminariernas lärare icke skulle träda i kraft förrän från och med den 1 juli 1938. Det bör dock bemärkas, att de läroverkslönesakkunniga ha föreslagit övergångsanordningar, vilka i huvudsak biträtts av såväl skolöverstyrelsen och statskontoret som utav departementschefen. Det skulle givetvis vara lyckligt, om även denna grupp av lärare kunde erhålla sina löner nyreglerade från samma tidpunkt som övriga grupper. Då vid 1918 års riksdag beslut fattades om ändring av kompetensbestämmelserna för lärarna vid folkskoleseminarierna, hindrade detta icke löneregleringens ikraftträdande den 1 januari 1919. Nu gäller det ett vida mindre antal av befattningshavare. För vissa

av dem, övningslärare och övningskollärare, ändras icke kompetenskraven. Dessa lärare äro det större antalet. Prövningen av kompetensen enligt de nya bestämmelserna kommer att gälla sex rektorer och sex ordinarie ämneslärare. Detta torde kunna medhinnas, så att löneregleringen även för småskoleseminarierna kunde träda i kraft den 1 januari 1938.

Under återopande av vad ovan anförts får jag härmed föreslå, att riksdagen måtte besluta.

1) att ordinarie lärare i teckning, musik och gymnastik med lek och idrott vid folk- och småskoleseminarier skola placeras två lönegrader över motsvarande befattningar vid de allmänna läroverken;

2) att ordinarie lärarbefattning vid småskoleseminarierna uti teckning, musik och gymnastik med lek och idrott icke må inrättas, med mindre undervisningen efter fullt genomförd organisation omfattar minst 12 timmar i veckan;

3) att ordinarie lärare i manlig slöjd vid folkskoleseminarierna skola placeras i 20 lönegraden;

4) att anslagen för arvoden åt seminariebibliotekarier och biträden å rektorsexpeditionerna vid folkskoleseminarierna för tiden 1 januari—30 juni 1938 höjas med det belopp, som erfordras för att bibliotekarier och biträden icke skola lida löneminskning;

5) att de lärare vid provårsläroverken, som omnämnas i förslaget till avlöningsreglemente för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsen § 28, mom. 1 d), tillerkännas ett särskilt arvode av 350 kronor för år; samt

6) att löneregleringen vid småskoleseminarierna genomföres från och med den 1 januari 1938.

Stockholm den 9 april 1937.

Edgar Sjö Dahl.